

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Kalinowski, Igor

Kenmerk

Z.25.523863 / D.25.2070378

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Instemming met gemeentelijke invulling van lokaal eigendom bij de ontwikkeling van energieprojecten

Voorgesteld besluit

1. Het wijzigingsbesluit van het Beleidskader zonneparken 2022 in verband met de invulling van lokaal eigendom bij de ontwikkeling van energieprojecten vast te stellen.

Inleiding

In december 2024 heeft uw raad de startnotitie '*Onderzoek publiek energiebedrijf*' vastgesteld. In dit onderzoek wordt verkend op welke wijze de gemeente actief kan bijdragen aan de energietransitie en publieke belangen kan borgen binnen energieprojecten. In deze startnotitie heeft u ook opdracht gegeven om de rol van de gemeente te bepalen bij de invulling van lokaal eigendom. Lokaal eigendom is binnen de gemeente Heerenveen vastgelegd in het Beleidskader zonneparken 2022.

De gemeente Heerenveen streeft binnen de Regionale Energiestrategie (RES) naar 70% duurzame, lokaal opgewekte elektriciteit in 2030 (267.000 MWh per jaar). Om dat doel te halen is nog 80.000 tot 100.000 MWh extra opwek nodig. Met het oog op deze ambitie, en de verdere groei richting 2050, is het essentieel dat de gemeente over voldoende instrumenten beschikt om duurzame projecten te ondersteunen en te versnellen.

Lokaal eigendom is binnen de gemeente Heerenveen een belangrijk uitgangspunt. In de praktijk blijkt echter dat de huidige invulling, vooral via energiecoöperaties, niet altijd toereikend is om projecten te realiseren. Daarom is een aanvulling op de definitie van lokaal eigendom in het Beleidskader zonneparken nodig, zodat de gemeente hier ook zelf invulling aan kan geven.

Lokaal eigendom

In het Beleidskader zonneparken wordt lokaal eigendom gedefinieerd als geheel of gedeeltelijk eigenaar zijn van de energie-opwekker (productie-installatie), bijvoorbeeld als aandeelhouder. De ambitie voor het lokaal eigenaarschap kent als uitgangspunt 50 procent per project. Wie het lokaal eigendom kunnen invullen zijn samenwerkende inwoners en/of bedrijven uit de gemeente Heerenveen die zich verenigd hebben en een maatschappelijke doelstelling nastreven, bijvoorbeeld een energiecoöperatie. In aanvulling op, of indien de omgeving expliciet afziet van lokaal eigendom, kan financiële participatie ook worden nagestreefd via andere vormen, zoals opgenomen in het Beleidskader zonneparken. Dit kan onder meer door middel van mede-eigenaarschap, financiële deelneming, een omgevings- of duurzaamheidsfonds, of een omwonendenregeling.

Beoogd effect

De regierol van de gemeente Heerenveen in de energietransitie versterken door ook gemeentelijke invulling te geven aan lokaal eigendom bij de ontwikkeling van energieprojecten.

Argumenten

1.1 Dit de regierol van de gemeente Heerenveen in de energietransitie versterkt.

Om de energieambitie te halen moet er voor 2030 nog tussen de 80.000 en 100.000 MWh aan opwek gerealiseerd worden. Elk project dat bijdraagt aan deze doelstelling is hard nodig en daarom is het van belang dat de gemeente voldoende instrumenten heeft om deze projecten te ondersteunen en te versnellen.

In de praktijk blijkt dat met de huidige invulling van lokaal eigendom projecten niet altijd te slagen. Niet alle coöperaties zijn gemeente breed georganiseerd. Slagkracht is vaak afhankelijk van ledenaantallen, financieringsmogelijkheden en samenwerking met ontwikkelaars. Door de mogelijkheid om ook gemeentelijke invulling te kunnen geven aan lokaal eigendom is de gemeente niet langer uitsluitend afhankelijk van de inzet van coöperaties. Dit geeft de gemeente meer regie in de energietransitie.

1.2 Invulling van lokaal eigendom door de gemeente is een aanvulling op het Beleidskader zonneparken

De uitgangspunten van het Beleidskader zonneparken blijven onverkort van toepassing. In dit kader is vastgelegd dat lokaal eigendom wordt ingevuld door samenwerkende inwoners en/of bedrijven uit de gemeente Heerenveen die zich hebben verenigd en een maatschappelijke doelstelling nastreven, bijvoorbeeld via een energiecoöperatie. Een commerciële ontwikkelaar kan geen volledige invulling geven aan lokaal eigendom en mag maximaal 50% van het eigendom verwerven.

Met deze aanvulling op het beleidskader wordt het voor de gemeente mogelijk om zelf invulling te geven aan lokaal eigendom. Hierdoor kan de gemeente participeren in een energieproject of een project initiëren. Bij projecten die door een commerciële partij worden geïnitieerd, wordt gekeken of een lokale energiecoöperatie bereid is om te participeren. Indien dit niet mogelijk blijkt, kan de gemeente met deze aanvulling alsnog invulling geven aan het lokale eigendom. Het uitgangspunt dat minimaal 50% van het eigendom wordt ingevuld door een publieke partij blijft ongewijzigd.

1.3 Het publiek belang wordt geborgd

De gemeente vervult als publiek orgaan een verantwoordingsplicht richting raad en inwoners, vertegenwoordigt het brede maatschappelijke belang en kan opbrengsten inzetten ten behoeve van de gehele gemeenschap.

1.4 Het bijdraagt aan de realisatie van een integraal energiesysteem

Energie-opwekprojecten maken onderdeel uit van het integrale energiesysteem, waarin ook warmtenetten, opslag en netinfrastructuur een rol spelen. Door als gemeente actief te participeren in deze projecten, bijvoorbeeld via een publiek energiebedrijf, ontstaat meer grip op het gehele energiesysteem. Dit stelt de gemeente in staat om betaalbaarheid, duurzaamheid en leveringszekerheid beter te borgen, en om opbrengsten en zeggenschap structureel ten goede te laten komen aan de lokale gemeenschap.

Risico's of kanttekeningen

1.1 Gemeentelijk invulling geven aan lokaal eigendom vraagt om capaciteit, financiële middelen en brengt mogelijk risico's met zich mee.

Indien de gemeente een energie-opwekproject (mede) gaat ontwikkelen, vraagt dit om inzet van capaciteit en financiële middelen. Financiële middelen kan in de vorm van budget, maar mogelijk ook door middel van het afgeven van een garantstelling of het verstrekken van een lening als er sprake is van een publiek belang. Per project wordt daarom een zorgvuldige afweging gemaakt tussen de haalbaarheid, kosten, risico's en de maatschappelijke meerwaarde. Deze afweging wordt telkens separaat voorgelegd aan college en/of raad.

1.2 Het blijft mogelijk dat lokaal eigendom in bepaalde gevallen niet door de omgeving of de gemeente kan worden ingevuld.

Wanneer er geen geschikte lokale partij kan deelnemen of als er onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn, kan participatie op een andere manier worden vormgegeven. Als er de wens bestaat om het project toch te realiseren, kan lokaal eigendom worden ingevuld via alternatieve vormen van financiële participatie, zoals opgenomen in het Beleidskader zonneparken. Dit kan onder meer door middel door mede-eigenaarschap, financiële deelneming, een omgevings- of duurzaamheidsfonds, of een omwonendenregeling.

1.3 Invulling van lokaal eigendom door de gemeente kan ook bij andere energieprojecten.

Het college stelt de raad voor om het Beleidskader zonneparken 2022 te wijzigen door middel van een wijzigingsbesluit. De voorgestelde verruiming van de invulling van lokaal eigendom kan tevens van toepassing zijn op andere energieprojecten. Op dit moment is lokaal eigendom uitsluitend nader uitgewerkt binnen het Beleidskader zonneparken. Dit beleidskader kan dienen als uitgangspunt bij de ontwikkeling van toekomstig beleid binnen de energietransitie.

Communicatie en participatie

Dit voorstel is afgestemd met communicatie via e-mail.

Financiën

Aan dit voorstel zijn niet direct financiële consequenties verbonden. Wanneer bij een toekomstige ontwikkeling van een zonnepark sprake is van (mogelijke) gemeentelijke invulling van lokaal eigendom, zal dit middels afzonderlijke besluitvorming aan het college en de raad worden voorgelegd.

Bijlagen

- 1 Wijzigingsbesluit beleidskader zonneparken 2022
- 2 Was/wordt-lijst met wijzigingen in het Beleidskader zonneparken 2022
- 3 Beleidskader zonneparken 2022